

Nr 928

Av herr Josefsson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 141, angående utbyggnaden av universitet och högskolor m. m.

(Lika lydande med motion nr 787 i Första kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 141 till årets riksdag framlägges förslag om utbyggnad av universitet och högskolor m. m. i betydande omfattning. Utbyggnaden föreslås till stor del ske på nuvarande universitets- och högskoleorter. Därutöver föreslås bland annat, att utbildning till primärexamensnivå inom filosofisk fakultet organiseras på fyra nya platser såsom filialer till universiteten.

1963 års universitets- och högskolekommittés betänkande »Utbyggnad av universitet och högskolor» har bland andra länsstyrelsen i Hallands län varit anmodad avgiva yttrande över. Den 30 juni 1965 har länsstyrelsen avgivit yttrande och därvid främst anfört synpunkter avseende den högre undervisningens lokalisering. Samtidigt lämnade länsstyrelsen inkommet yttrande från Halmstads stad. Såväl länsstyrelsen som Halmstads stad framhöll vikten av att universitetsfilial förlägges till område och ort, som visat och visar påtaglig expensionskraft. Västra och mellersta Sverige är de områden, som från denna synpunkt närmast borde komma i synfältet. Med fullgoda skäl motiverar länsstyrelsen en förläggning av det ena av fyra föreslagna universitetsfilialer till Halmstad. Detta förslag har emellertid icke beaktats i Kungl. Maj:ts proposition. Ej heller synes det oss, att avvägning mellan anförda skäl för Halmstad och förslaget om Växjö som filialort till Lunds universitet blivit gjord. Därför vill vi anföra följande, som även länsstyrelsen i sitt remissyttrande framhållit.

Halmstad är en starkt expanderande stad med goda utvecklingsmöjligheter. Med sitt centrala läge vid västkusten mitt emellan storstadsregionerna runt Göteborg och Malmö har staden nära till såväl inhemska som utländska marknader. Goda landsvägar och järnvägar ger staden utmärkta förbindelser med hela sydvästra Sverige. Europaväg 6 och riksvägarna 25 och 26 (Nissastigen) bildar tillsammans med västkustbanan och järnvägen Halmstad—Nässjö stommen i halmstadsregionens trafiknät.

Halmstad är centrum i en storregion som rymmer omkring 130 000 invånare. Storregionen omfattar följande kommunblock: halmstadsblocket,

laholmsblocket, markarydsblocket, hylteblocket samt delar av ljunby- och gislavedsblocken.

Det bör vara av stor vikt att förläggandet av universitetsfilialer grundas ej endast på dagens situation utan även på en realistisk befolkningsprognos utvisande den framtida utvecklingen. Befolkningstillväxten inom Hallands län och i halmstadsregionen har varit särskilt kraftig under 1960-talet. Med den nuvarande trenden i befolkningsutvecklingen väntas länets invånarantal komma att stiga från cirka 175 000 till cirka 200 000 år 1975.

Befolkningsunderlagets storlek i filialorten är av väsentlig vikt för rekryteringen av studenter. Tillkomsten av ett universitet i en ort medför ökade krav på olika tjänster, såsom detaljhandel, kommunikationer, sjukvård samt olika former av fritidsanläggningar. En ort av Halmstads storlek har bättre möjligheter att tillgodose ökad efterfrågan på sådana tjänster än en mindre ort.

År 1960 var tätorten Halmstad med sina omkring 41 000 invånare inte bara Hallands största stad utan också den största staden inom södra delen av sydsvenska höglandet med randområden.

Folkmängden i residensstädernas tätortsområden år 1960

Index: Halmstads folkmängd = 100

Halmstad	Karlskrona	Kalmar	Kristianstad	Växjö
40 817 100	30 641 75	30 515 75	24 022 59	22 783 56

Den minsta av ovanstående tätorter, Växjö, har som synes endast något mer än halva Halmstads folkmängd.

Kommittén har föreslagit, att en universitetsfilial skall förläggas bl. a. till Växjö. Det ligger därför nära till hands att jämföra Halmstads förutsättningar som lokaliseringsort för en sådan filial med det närliggande Växjö. En sådan jämförelse utfaller helt till Halmstads fördel.

I samtliga restidszoner inom respektive upptagningsområde visar halmstadsregionen en större befolkning än växjöregionen. Detta redovisas i nedanstående tabell.

Folkmängd inom olika restidszoner för resa med bil.

Restidszon (minuter)	Halmstad		Växjö	
	per zon	kumulativt	per zon	kumulativt
0—15.....	51 400		32 700	
15—30.....	28 800	80 200	21 700	54 400
30—45.....	58 700	138 900	30 300	84 700
45—60.....	73 300	212 200	44 200	128 900

Vidstående tabell avser resor med bil. En liknande undersökning för kollektiva transportmedel torde ge ett ännu bättre utslag till Halmstads förmån. Som kuststad har Halmstad visserligen endast ett halvt omland, men på grund av den höga befolkningstätheten kommer stadens läge med hänsyn tagen till befolkningsfördelningen att vara påtagligt centralt.

Samtidigt som Halmstad är huvudort i en region med ett expansivt näringsliv är staden centrum i ett av landets mest attraktiva fritidsområden. Den starka tillströmningen av turister sommartid kräver en speciell upprustning av vägar, gator, vatten- och avloppsanläggningar, affärer, lasarett m. m. Den ökade levnadsstandarden med krav på längre fritid medför en stark ökning av dessa investeringar. Överkapaciteten hos olika serviceanläggningar och institutioner tages nu i anspråk endast under några korta sommarveckor. Förlägges en universitetsfilial till Halmstad skulle däremot dessa investeringar kunna bättre utnyttjas. Just under den tid av året då de studerande har ferier sätter turistsäsongen in. Förläggandet av en universitetsfilial till Halmstad skulle således även från nationalekonomisk synpunkt innebära en rationell investering.

Vid en jämförelse med Växjö bör dessutom beaktas att befolkningsutvecklingen inom Halmstads upptagningsområde är betydligt gynnsammare än inom växjöområdet. Rekryteringsunderlaget för en universitetsfilial i Halmstad kommer därför att fortgående förstärkas.

I Kungl. Maj:ts proposition sid. 43 anföres: »Av de tre städerna (Jönköping, Kalmar, Växjö) har Växjö otvivelaktigt de snabbaste förbindelserna till Lund och måste därför rent geografiskt ges ett företräde före både Jönköping och Kalmar.» Som vi tidigare framhållit har Halmstad icke medräknats bland de städer, som kunde vara lämpliga som plats för universitetsfilial. Om man i lämplighet inbegriper även befolkningsunderlaget såväl beträffande filialorten som resvägar och restider för elever från andra områden torde Halmstad väl kunna hävda sig i jämförelse med nämnda städer. Med nuvarande kommunikationer skulle det för övrigt bli ganska besvärande restider för studerande från Hallands län om de hänvisades till filial i Växjö i jämförelse med nuvarande till universiteten i Lund respektive Göteborg. Vi anser också, att det kan anföras, att närheten till Göteborg och Lund från Halmstad räknat utgör en betydande fördel genom att kontaktmöjligheterna med universitetsorterna härigenom underlättas.

Med stöd av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte besluta att filialen till Lunds universitet förlägges till Halmstad.

Stockholm den 2 november 1965

Gösta Josefsson

Johannes Antonsson

W. Werbro

Gunnar Oskarson